

Uz sākumlapu>Jūsu tiesības>Noziedzīgos nodarījumos cietušie>**Cietušo tiesības (katrā valstī)** **Cietušo tiesības (katrā valstī)**

Itālija

Personu uzskata par **noziedzīgā nodarījumā cietušo** jeb "aizskarto pusi", ja ir atzīts, ka tai ir **likumīgas tiesības**, kuras ir aizsargātas ar krimināltiesībām un kuras ir pārkāptas ar darbību, kas ir noziedzīgs nodarījums saskaņā ar valsts tiesību aktiem, t. i., ja personai ir nodarīts kaitējums, kas ir daļa no noziedzīgās darbības *būtības*.

Civiltiesībās persona ir noziedzīgā nodarījumā cietusī puse tad, ja personai noziedzīgā nodarījuma rezultātā ir nodarīti zaudējumi (materiāli vai morāli, bet jebkurā gadījumā — zaudējumi, kas ir novērtējami naudas izteiksmē). Parasti aizskartā puse krimināltiesībās un cietusī puse civiltiesībās ir viens un tas pats, izņemot, piemēram, slepkavību lietās, kurās upuris ir nogalinātā persona, bet tās ģimenes locekļi ir cietušās puses, kam ir tiesības vērsties tiesā un pieprasīt kompensāciju par tām nodarītiem zaudējumiem.

Cietušajam ar krimināltiesībām un civiltiesībām tiek nodrošinātas dažādas individuālas tiesības pirms tiesas procesa, tā laikā un pēc tā.

Itālijā kriminālprocess sākas ar pirmstiesas izmeklēšanu. Lietu izmeklē policija un prokurors. Izmeklēšanas beigās prokurors var izvirzīt apsūdzības vai lūgt, lai par pirmstiesas izmeklēšanu atbildīgais tiesnesis slēdz lietu. Dažu noziedzīgu nodarījumu gadījumā procesu var sākt tikai tad, ja cietušais iesniedz sūdzību policijai vai prokuratūrai.

Lietas izskatīšanas laikā tiesa izskata savāktos pierādījumus un noskaidro, vai atbildētājs ir vainīgs. Process beidzas, kad tiesa apsūdzētajam piespiež sodu vai viņu attaisno, ar iespēju spriedumu pārsūdzēt augstākā tiesā.

Cietušais var uzņemties aktīvu lomu kriminālprocesā un attiecīgi izmantot vairākas tiesības. Persona var iesaistīties kā cietušais (aizskartā puse) **bez īpaša tiesiskā statusa vai uzņemties aktīvāku lomu, oficiāli ceļot civilprasību pret noziedzīgā nodarījuma izdarītāju.**

Noklikšķiniet uz norādītajām saitēm, lai iegūtu nepieciešamo informāciju

- 1 - [Manas kā noziegumā cietušā tiesības](#)
- 2 - [Paziņošana par noziegumu un manas tiesības izmeklēšanas vai tiesas procesa laikā](#)
- 3 - [Manas tiesības pēc tiesas procesa](#)
- 4 - [Kompensācija](#)
- 5 - [Manas tiesības uz atbalstu un palīdzību](#)

Lapa atjaunināta: 13/10/2020

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datus, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

1 - Manas kā noziegumā cietušā tiesības

Kādu informāciju es saņemšu no iestādes (piem., policijas, prokurora) pēc tam, kad noziegums būs izdarīts, bet pirms es būšu ziņojis par to?

Prokuratūrai un kriminālizmeklēšanas nodaļai (KIN) pēc tam, kad tās informētas par noziegumu, ir jūs jāinformē, ka jums kā cietušajai personai ir tiesības iecelt advokātu jums piešķirto tiesību izmantošanai un ka jums ir tiesības piekļūt Itālijas valsts juridiskajai palīdzībai (Itālijas Kriminālprocesa kodeksa (*Codice di procedura penale* jeb KPK) 101. pants).

Pēc pirmās sazināšanās ar prokuratūru jums saprotamā valodā tiks sniegta informācija par:

ziņojuma vai sūdzības iesniegšanas procedūram, jūsu statusu izmeklēšanā un tiesvedībā, jūsu tiesībām tikt informētam par tiesas sēdes datumu un vietu, kā arī apsūdzību, un, ja jūs procesā esat ieguvis civilprasītāja statusu — jūsu tiesībām saņemt paziņojumu par spriedumu, tostarp kopsavilkuma veidā;

jūsu tiesībām saņemt Itālijas valsts apmaksātas juridiskās konsultācijas un juridisko palīdzību;

tiesībām izmantot tiesības uz tūlka pakalpojumiem un lietas dokumentu tulkojumiem;

jums pieejamajiem aizsardzības pasākumiem;

ar likumu atzītajām jūsu tiesībām gadījumos, kad jūsu dzīvesvieta ir citā ES dalībvalstī, nevis tajā, kur izdarīts noziegums;

tādu izdevumu atlīdzināšanu, kuri radušies sakarā ar dalību kriminālprocesā;

iespēju pieprasīt kompensāciju par nozieguma rezultātā ciesto kaitējumu vai zaudējumiem;

iespēju izbeigt procesu ar vienošanos, atsaucot sūdzību vai izmantojot mediāciju;

jūsu tiesībām procesā, kurā apsūdzētais lūdz procesu apturēt, nosakot probāciju, vai procesā, kurā nodarījuma maznozīmīguma dēļ paredzēts atbrīvojums no soda;

veselības aprūpes iestādēm tuvējā apkārtnē, uzturēšanās vietām, patversmēm un patvēruma vietām.

(KPK 90. *bis* pants).

Es nedzīvoju ES valstī, kurā noziegums tika izdarīts (ES pilsoņi un trešo valstu pilsoņi). Kā tiek aizsargātas manas tiesības?

Ja nerunājat itāļu valodā vai nesaprotat to, jums ir tiesības lietot jums zināmu valodu, kad iesniedzat ziņojumu vai sūdzību pirmās instances tiesas (*tribunale*) prokuratūrā. Tāpat jums ir tiesības uz ziņojuma vai sūdzības saņemšanas apstiprinājuma tulkojumu jums saprotamā valodā pēc jūsu pieprasījuma

(Kriminālprocesa kodeksa īstenošanas vadlīniju (*Disposizioni di Attuazione del Codice di Procedura Penale*) (KPKĪV) 107. *ter* pants).

Ja jūs uzturaties vai jūsu dzīvesvieta ir Itālijā, prokurors ziņojumus vai sūdzības par citās Eiropas Savienības dalībvalstīs izdarītiem nodarījumiem nosūtīs Apelācijas tiesas (*Corte di appello*) ģenerālprokuroram, kas tos varēs nosūtīt tālāk kompetentajai tiesu iestādei (KPKĪV 108. *ter* pants).

Lūdzu, sk. arī:

 2007. gada 9. novembra Likumdošanas dekrēta (*Decreto Legislativo*) Nr. 204 (Direktīvas 2004/80/EC par kompensāciju noziegumos cietušajiem īstenošana) 1.–5. pantu

 2008. gada 23. decembra Dekrēta Nr. 222 (Likumdošanas dekrēta Nr. 204/2007 īstenošana) 2.–6. pantu, **2016. gada 7. jūlija Likuma Nr. 122** (2015.–2016. gada Eiropas likums par kompensāciju vardarbīgos noziegumos cietušajiem) 11. pantu

Kādu informāciju es saņemšu, ja ziņošu par noziegumu?

Pēc pirmās sazināšanās ar prokuratūru jums saprotamā valodā tiks sniegta informācija par:

jūsu tiesībām saņemt informāciju par procesa statusu un ierakstiem Oficiālajā paziņoto nodarījumu reģistrā;

jūsu tiesībām tikt informētam par pieprasījumu izbeigt procesu;

kārtību, kādā var apstrīdēt jūsu tiesību pārkāpumus;

iestādēm, no kurām jūs varat saņemt informāciju par savu lietu;

tādu izdevumu atlīdzināšanu, kuri radušies sakarā ar dalību kriminālprocesā.

Procesā var vardarbīgiem noziegumiem pret personu jūs pēc jūsu pieprasījuma nekavējoties informēs par gatavošanos atbrīvošanai vai ar brīvības atņemšanu saistīta drošības līdzekļa termiņa beigām; tāpat jūs savlaicīgi informēs par apsūdzētā izbēgšanu no pirmstiesas apcietinājuma vai ieslodzījuma vietas, kā arī gadījumos, kad apsūdzētais tīši atsakās pildīt ar brīvības atņemšanu saistītu drošības līdzekli, izņemot, ja šādi noziedzīgā nodarījuma izdarītājs tīktu pakļauts faktiskam riskam (KPK 90. *ter pants*).

Vai man ir tiesības uz bezmaksas tulku vai tulkotāja pakalpojumiem (kad es sazinos ar policiju vai citām iestādēm vai izmeklēšanas un tiesvedības laikā)?

Prokuratūra iecels tulkotāju, ja dokuments jāpārtulko svešvalodā vai grūti saprotamā dialektā, vai tulku, ja jūs vēlaties sniegt vai jums jāsniedz liecība un jūs nerunājat itāļu valodā. Liecību var arī sniegt rakstiski un pievienot to ziņojumam kopā ar tulkotāja veiktu tulkojumu.

Iestāde pēc savas iniciatīvas, ja tas nepieciešams, iecels tulku, ja jūs nerunājat vai nesaprotat itāļu valodu un jūsu liecību ir nepieciešams uzklaut, kā arī gadījumos, kad jūs vēlaties piedalīties tiesas sēdē un esat lūdzis tulka palīdzību.

Ja tas ir iespējams, tulka palīdzību var nodrošināt arī ar attālinātās saziņas tehnoloģiju starpniecību, ja jūsu tiesību pienācīgai izmantošanai vai pilnīgai procesa izpratnei nav nepieciešama tulka fiziska klātbūtne.

Ja nerunājat itāļu valodā vai nesaprotat to, jums ir tiesības uz dokumentu vai to daļu bezmaksas tulkošanu, kur ietverta ar jūsu tiesību izmantošanu saistīta informācija. Tulkojumu var veikt mutiski vai kopsavilkuma veidā, ja prokuratūra neuzskata, ka šādi tiks pasliktinātas jūsu tiesības (KPK 143. *bis pants*).

Ja nerunājat itāļu valodā vai nesaprotat to, jums ir tiesības lietot jums zināmu valodu, kad iesniedzat ziņojumu vai sūdzību pirmās instances tiesas prokuratūrā. Tāpat jums ir tiesības uz ziņojuma vai sūdzības saņemšanas apstiprinājuma tulkojumu jums saprotamā valodā pēc jūsu pieprasījuma (Kriminālprocesa kodeksa īstenošanas vadlīniju 107. *ter pants*).

Kā iestāde nodrošinās to, ka es saprotu un mani saprot (ja esmu bērns; ja man ir invaliditāte)?

Prokuratūra iecels tulkotāju, ja dokuments jāpārtulko svešvalodā vai grūti saprotamā dialektā, vai tulku, ja jūs vēlaties sniegt vai jums jāsniedz liecība un jūs nerunājat itāļu valodā. Ja jūs esat nepilngadīgs, tiesnesis, tostarp pēc savas iniciatīvas, var uzdot sniegt eksperta ziņojumu, ja pastāv šaubas par jūsu vecumu (šaubu gadījumā procesuālo pamatnostādņu piemērošanas mērķiem tiks prezumēta jūsu nepilngadība). Šādu pašu eksperta ziņojumu var izmantot, lai noteiktu, vai jums ir kāda veida invaliditāte.

KPK 351. panta 1. *ter* punkts.

Procesā par nodarījumiem, kas paredzēti Itālijas Kriminālkodeksa 572., 600., 600. *bis*, 600. *ter*, 600. *quater*, 600. *quater*.1, 600. *quinquies*, 601., 602., 609. *bis*, 609. *quater*, 609. *quinquies*, 609. *octies*, 609. *undecies* un 612. *bis* pantā, ja KIN nepieciešams nepilngadīgā liecības kopsavilkums, tai ir jālūdz prokuratūras ieteikta kvalificēta psihologa vai bērnu psihiatra palīdzība. To piemēro arī gadījumos, kad liecības kopsavilkumu nepieciešams iegūt no īpaši neaizsargātā stāvoklī esošiem pieaugušajiem. Katrā lietā tiek garantēts, ka, ja nepieciešams liecības kopsavilkums, īpaši neaizsargātas personas nenonāks saskarē ar personu, par kuru tiek veikta izmeklēšana, un tās netiks atkārtoti aicinātas sniegt liecības kopsavilkumu, izņemot, ja tas ir absolūti nepieciešams izmeklēšanas vajadzībām.

KPK 362. panta 1. *bis* punkts.

Procesā par 351. panta 1. *ter* punktā paredzētajiem noziegumiem, ievācot pierādījumus no nepilngadīgajiem, prokuratūrai jāizmanto psiholoģijas vai bērnu psihiatrijas eksperta palīdzība. To piemēro arī gadījumos, kad liecības kopsavilkumu nepieciešams iegūt no īpaši neaizsargātā stāvoklī esošiem pieaugušajiem. Katrā lietā tiek garantēts, ka, ja nepieciešams liecības kopsavilkums, īpaši neaizsargātas personas nenonāks saskarē ar personu, par kuru tiek veikta izmeklēšana, un tās netiks atkārtoti aicinātas sniegt liecības kopsavilkumu, izņemot, ja tas ir absolūti nepieciešams izmeklēšanas vajadzībām.

KPK 498. panta 4.–4. *quater* punkts.

4. Nepilngadīgu liecinieku nopratināšanu, ieskaitot pušu jautājumus un iebildumus, veic tiesas sēdes priekšsēdētājs. Veicot pratināšanu, tiesas sēdes priekšsēdētājs var lūgt palīdzību kādam no nepilngadīgā radniekiem vai kvalificētam bērnu psihologam. Pēc pušu uzklausišanas tiesas sēdes priekšsēdētājs, ja tas uzskata, ka tieša iztaujāšana nepilngadīgajam neradīs spriedzi, norīkos, ka liecību sniegšana notiks saskaņā ar iepriekšējās iedaļās izklāstīto kārtību. Šo rīkojumu iztaujāšanas laikā var atcelt.

4. *bis* Pēc viena lietas dalībnieka pieprasījuma vai ja tiesas sēdes priekšsēdētājs to uzskata par nepieciešamu, piemēro 398. panta 5. *bis* punktā izklāstītās procedūras.

4. *ter* Procesā par nodarījumiem, kas paredzēti Itālijas Kriminālkodeksa 572., 600., 600. *bis*, 600. *ter*, 600. *quater*, 600. *quinquies*, 601., 602., 609. *bis*, 609. *ter*, 609. *quater*, 609. *octies* un 612. *bis* pantā, nodarījumā(-os) cietušās personas, kuras ir vai nu nepilngadīgie, vai pieaugušie ar garīgiem traucējumiem, pēc viņu vai viņu advokāta pieprasījuma iztaujās, izmantojot spoguļstiklu un iekšējo sakaru sistēmu.

4. *quater*. Neskarot iepriekšējās iedaļās minēto, ja cietusī persona atrodas īpaši neaizsargātā stāvoklī un to nepieciešams iztaujāt, tiesnesis uzdos veikt aizsardzības pasākumus, ja to lūdzis cietušais vai viņa advokāts.

KPK 398. panta 5. *quater* punkts.

Neskarot 5. *quater* punktu, ja cietusī persona atrodas īpaši neaizsargātā stāvoklī un to ir nepieciešams iztaujāt, piemēro 498. panta 4. *quater* punkta noteikumus.

Cietušo atbalsta dienesti

Kurš sniedz atbalstu cietušajiem?

Noziegumos cietušajiem atbalstu sniedz reģiona veselības aprūpes iestādes, uzturēšanās vietas, patversmes, patvēruma vietas un citas vietējo un reģionālo organizāciju pārvaldītas struktūras. Kopumā daudzos reģionos ir asociāciju tīkls, kuru veido vietējās organizācijas, prokuratūra, rajona tiesas un veselības aprūpes dienesti, kas nodrošina bezmaksas atbalstu jebkura veida nodarījumos cietušajiem.

Vai policija automātiski nosūtīs mani uz cietušo atbalsta dienestu?

Jā. Jo īpaši, ja jūs esat cietis noteiktu veidu nodarījumos (piemēram, no cilvēku tirdzniecības, vardarbības ģimenē, seksuāla uzbrukuma), ir atzītas organizācijas, kas kontaktējas ar tiesībsardzības iestādēm un sniegs jums informāciju par pieejamajām patversmēm vai uzturēšanās vietām, kur jums var palīdzēt.

Kā tiek aizsargāts mans privātums?

Ja jūs esat īpaši neaizsargāta persona, katrā lietā tiek garantēts, ka, ja nepieciešams liecības kopsavilkums, jūs nenonāksiet saskarē ar personu, par kuru tiek veikta izmeklēšana, un tās netiks atkārtoti aicinātas sniegt liecības kopsavilkumu, izņemot, ja tas ir absolūti nepieciešams izmeklēšanas vajadzībām.

Turklāt 2003. gada 30. jūnija Likumdošanas dekrētā Nr. 196 (Personas datu aizsardzības kodekss) ir ietverti īpaši noteikumi tieslietu sistēmas datu apstrādei, kuru mērķis ir aizsargāt to konfidencialitāti un drošību. Izņemot minēto, tiek uzskatīts, ka, tiklīdz jūs kriminālprocesā esat ieguvis cietušās personas statusu, jums būs jāliecina tiesā. Kodekss paredz noteikumus attiecībā uz veidu, kādā tas notiek, lai novērstu, ka jums liecība jāatkārto vairākkārt

(pirmstiesas sēde — *incidente probatorio*), un noteikumus, kas aizsargā jūsu kā cietušā tiesības nekontaktēties ar izmeklēšanai pakļauto personu vai apsūdzēto. Ja jūs esat 18 gadu vecumu nerasniedzis cietušais, laikrakstos nedrīkst publicēt ne jūsu attēlu, ne vārdu. Pēdējais attiecas arī uz cietušajiem, kuri ir vecāki par 18 gadiem. Sistēmas mērķis ir novērst jūsu personas datu un informācijas, kas varētu jūs identificēt, izplatīšanu.

Vai man ir jāziņo par noziegumu, pirms es varu piekļūt cietušo atbalstam?

Ziņošana par noziegumu nav priekšnoteikums, lai piekļūtu cietušo atbalsta pakalpojumiem.

Personīgā aizsardzība apdraudējuma gadījumā

Kādi aizsardzības veidi ir pieejami?

Noteiktos likumā paredzētos gadījumos (KPK 273. un 274. pants), kuri cita starpā var ietvert draudīgu situāciju, kurā jūs varat nonākt kā cietušais (draudi, ko jo īpaši rada iespējami, ka noziedzīgā nodarījuma izdarītājs turpinās rīkoties prettiesiski), tiesu iestādes var noteikt, ka noziedzīgā nodarījuma izdarītājam jāpiemēro uzraudzības pasākumi. Pārskatiet, piemēram, aizvest no laulāto kopīgā mājokļa, aizliegt tam tuvoties vietām, kuras jūs bieži apmeklējat, kā arī aizliegt dzīvot noteiktās vietās. Citos gadījumos viņam var piemērot mājas arestu vai pirmstiesas apcietinājumu.

Jums ir tiesības tikt informētam par pieprasījumiem atcelt vai aizstāt noziedzīgā nodarījuma izdarītājam noteiktos uzraudzības pasākumus, divu dienu laikā iesniedzot pret tiem iebildumus vai paust savu nostāju (KPK 299. pants). Jums ir arī tiesības tikt informētam par tiesas rīkojumiem mainīt, atcelt vai aizstāt uzraudzības pasākumus, kas noteikti aizdomās turētajam.

Jo īpaši tad, ja esat īpaši neaizsargāta persona, nepilngadīgais vai cietis no noteiktiem noziegumiem, var tikt noteikti arī papildu procesuālie piesardzības pasākumi, jo īpaši:

ja jūs esat īpaši neaizsargāta persona, katrā lietā tiek garantēts, ka, ja nepieciešams liecības kopsavilkums, jūs nenonāksiet saskarē ar personu, par kuru tiek veikta izmeklēšana, un tās netiks atkārtoti aicinātas sniegt liecības kopsavilkumu, izņemot, ja tas ir absolūti nepieciešams;

ja jūs esat nepilngadīgs un KIN nepieciešams jūsu liecības kopsavilkums, tai ir jālūdz prokuratūras ieteikta kvalificēta psihologa vai bērnu psihiatra palīdzība (KPK 351. panta 1.ter punkts);

ja jūs esat nepilngadīgs un prokuratūrai nepieciešams no jums ievākt pierādījumus, tai jālūdz kvalificēta psihologa vai bērnu psihiatra palīdzība. Ja jūs esat īpaši neaizsargāta persona, katrā lietā tiek garantēts, ka, ja nepieciešams liecības kopsavilkums, jūs nenonāksiet saskarē ar personu, par kuru tiek veikta izmeklēšana, un tās netiks atkārtoti aicinātas sniegt liecības kopsavilkumu, izņemot, ja tas ir absolūti nepieciešams izmeklēšanas vajadzībām (KPK 362. panta 1. bis punkts);

Nepilngadīgo kā liecinieku pratināšanu veic tiesas sēdes priekšsēdētājs, kurš var lūgt palīdzību kādam no nepilngadīgā radniekiem vai kvalificētam bērnu psihologam. (KPK 498. pants);

Ja lietas dalībnieks, kuram jāliecina, ir nepilngadīgs, tiesa, ja to lūdz kāds no lietas dalībniekiem vai tiesas sēdes priekšsēdētājs uzskata to par nepieciešamu, var izdot rīkojumu, ar kuru nosaka pirmstiesas sēdes vietu, laiku un konkrētas procedūras, ja tas ir nepieciešams un ir lietderīgi, lai aizsargātu iesaistītās personas. Tiesas sēde var notikt citur ārpus pirmās instances tiesas, un tiesa var izmantot specializētas telpas vai, ja tas nav iespējams — tās personas dzīvesvietu, kura sniedz liecību.

Liecinieku liecības pilnībā ieraksta, izmantojot fonogrāfiskus vai audiovizuālus līdzekļus. Ja nav pieejamas ierakstu veikšanas ierīces vai tehniskais personāls, tiek nodrošināti ekspertu ziņojumi vai tehniskā palīdzība;

cietušos, kas ir vai nu nepilngadīgi, vai pieaugušie ar garīgiem traucējumiem, ar vardarbīgiem noziegumiem saistītās lietās pēc viņu vai viņu advokāta pieprasījuma iztaujās, izmantojot spoguļstiklu un iekšējo sakaru sistēmu.

Kurš var piedāvāt man aizsardzību?

(Sk. iepriekš)

Vai kāds izvērtēs manu lietu, lai noskaidrotu, vai esmu pakļauts turpmākam noziedzīgā nodarījuma izdarītāja radīta kaitējuma riskam?

Ja radusies nepieciešamība pēc īpašas aizsardzības, likums paredz, ka no noziegumiem cietušajām personām tiek veikts individuāls izvērtējums, lai noteiktu, vai un cik lielā mērā tās gūtu labumu no īpašiem pasākumiem procesa gaitā. Īpaša uzmanība tam tiks veltīta, ja jūs esat nepilngadīgs un/vai īpaši neaizsargāta persona. To, vai jums tiks nodrošināti pienācīgi aizsardzības pasākumi kriminālprocesa laikā, noteiks tiesnesis. Izmeklēšanas laikā jūsu iztaujāšanai jānotiek tam piemērotās vietās un to jāveic kvalificētiem profesionāļiem. Ja cietušo vidū ir nepilngadīgi bērni, jāinformē nepilngadīgo tiesa, lai tā izvērtētu situāciju un aizsardzības pasākumus. Lai pasargātu jūs no turpmākiem noziegumiem, pirmās instances tiesa var ierobežot noziedzīgā nodarījuma izdarītāja brīvību (aizturēšana cietumā, aizliegums tuvoties vietām, kuras jūs bieži apmeklējat, aizvešana no laulāto kopīgā mājokļa). Jūs ir jāinformē par šādu pasākumu noteikšanu (KPK 282. *quater* pants). Jūs varat arī lūgt, lai tiesnesis, nosakot, ka noziedzīgā nodarījuma izdarītājs jāaizved no laulāto kopīgā mājokļa, vai pēc tam arī uzdod pārskatīt maksāt uzturlīdzekļus (KPK 282. *bis* pants). Attiecīgajā provinces policijas galvenajā miņnē (*Questura*) ir nodaļa, kas īsteno līdzīgas pilnvaras.

Vai kāds izvērtēs manu lietu, lai noskaidrotu, vai pastāv risks, ka krimināltiesību sistēma var man nodarīt turpmāku kaitējumu (izmeklēšanas un tiesvedības laikā)?

Vardarbīgos noziegumos cietušām personām, ja tās ir nepilngadīgas vai atrodas īpaši neaizsargātā stāvoklī, ir tiesības liecināt, izmantojot aizsardzības pasākumus. Jo īpaši var tikt veikti pasākumi, lai novērstu jūsu kontaktēšanos ar noziedzīgā nodarījuma izdarītāju izmeklēšanas vai tiesvedības laikā. Turklāt, ja jūs esat īpaši neaizsargāta persona, jūsu liecību audiovizuālus ierakstus būs iespējams izmantot, pat ja tas nav absolūti nepieciešams.

Nodošanas pamatnostādnes

(KPK 413. pants): Izmeklēšanai pakļautas personas vai noziegumā cietušās personas pieteikums

Persona, par kuru tiek veikta izmeklēšana, vai noziegumā cietušais var vērsties pie ģenerālprokurora, lai tas izdotu nodošanas rīkojumu saskaņā ar 412. panta 1. punktu (ja prokuratūra lietā neuzturēs apsūdzību vai nelūgs lietu izbeigt likumā noteiktajā vai tiesneša pagarinātajā termiņā).

Ja tiek uzdots nodot lietu, ģenerālprokurors veiks nepieciešamo pirmstiesas izmeklēšanu un veiks pieprasījumus 30 dienu laikā no pieteikuma saņemšanas atbilstīgi 412. panta 1. punktā paredzētajam.

Kāda aizsardzība ir pieejama īpaši neaizsargātiem cietušajiem?

Cietušā īpašas neaizsargātības stāvokli var noteikt ne tikai, balstoties uz tā vecumu un fiziskajiem vai psihiskajiem trūkumiem, bet arī pēc nozieguma veida un konkrētās lietas procedūrām un apstākļiem. Lai izvērtētu neaizsargātību, tiks ņemts vērā, vai lieta ir saistīta ar vardarbīgu nodarījumu pret personu vai rasistisku naida noziegumu, vai tā ir saistīta ar organizēto noziedzību vai terorismu, tostarp starptautiskā mērogā, vai cilvēku tirdzniecību, vai tā ir diskriminācijas rezultāts, kā arī vai cietušais ir emocionāli, psiholoģiski vai ekonomiski atkarīgs no noziedzīgā nodarījuma izdarītāja (KPK 90. *quater* pants). Ja jūs esat īpaši neaizsargāta persona, jūsu liecību audiovizuālus ierakstus varēs izmantot vienmēr, pat ja tas nav absolūti nepieciešams.

PRAŠĪBAS PIERĀDĪJUMIEM ATSEVIŠKĀS LIETĀS 7€ Lietās par nodarījumiem, kuri ir saistīti ar vardarbību pret ģimenes locekļiem un kopdzīves partneriem, paverdzināšanu vai turēšanu verdzībā, bērnu prostitūciju, bērnu pornogrāfiju, virtuālo pornogrāfiju, uz bērnu prostitūcijas izmantošanu vērstām tūrisma iniciatīvām, cilvēku tirdzniecību, vergu pirkšanu un pārdošanu, seksuālu uzbrukumu, nodarījumiem atbildību pastiprinošos apstākļos, seksuālām darbībām ar nepilngadīgo, grupveida seksuālo uzbrukumu, nepilngadīgo pavešanu un vajāšanu, un jums lūgts liecināt, ja jūs jau esat sniedzis liecību pirmstiesas sēdē vai pretējās puses uzklaušanās sēdē ar personu, pret kuru šī liecība tiks izmantota, vai ja jūsu liecība ir fiksēta rakstiski, jums būs

jāliecina tikai tad, ja liecība ir saistīta ar faktiem vai apstākļiem, kas atšķiras no iepriekšējās liecībās apspriestajiem, vai ja tiesnesis vai kāds no lietas dalībniekiem to uzskata par nepieciešamu īpašu apsvērumu dēļ.

LIECĪBAS KOPSAVILKUMS — ja KIN nepieciešams īpaši neaizsargātu cietušo liecības kopsavilkums, pat ja tie ir vecāki par 18 gadiem, tai ir jālūdz prokuratūras ieteikta kvalificēta psihologa vai bērnu psihiatra palīdzība. Katrā lietā tiek garantēts, ka, ja nepieciešams liecības kopsavilkums, īpaši neaizsargātas personas nenonāks saskarē ar personu, par kuru tiek veikta izmeklēšana, un tās netiks atkārtoti aicinātas sniegt liecības kopsavilkumu, izņemot, ja tas ir absolūti nepieciešams izmeklēšanas vajadzībām (351. panta 1. *ter* punkts).

PIERĀDĪJUMU IEVĀKŠANA — ja prokuratūrai nepieciešams īpaši neaizsargātu cietušo liecības kopsavilkums, pat ja tie ir vecāki par 18 gadiem, tai ir jālūdz kvalificēta psihologa vai bērnu psihiatra palīdzība. Katrā lietā tiek garantēts, ka, ja nepieciešams liecības kopsavilkums, īpaši neaizsargātas personas nenonāks saskarē ar personu, par kuru tiek veikta izmeklēšana, un tās netiks atkārtoti aicinātas sniegt liecības kopsavilkumu, izņemot, ja tas ir absolūti nepieciešams izmeklēšanas vajadzībām (362. panta 1. *bis* punkts).

LIECINIEKU NOPRATINĀŠANA: Jūs kā liecinieku nopratinās, ieskaitot lietas dalībnieku jautājumus un pretpasības, tiesas sēdes priekšsēdētājs. Nopratinot liecinieku, tiesas sēdes priekšsēdētājs var lūgt palīdzību kādam no jūsu radniekiem vai kvalificētam bērnu psihologam. Pēc pušu uzklaušanās tiesas sēdes priekšsēdētājs, ja tas uzskata, ka tieša iztaujāšana jums neradīs spriedzi, norīkos, ka liecību sniegšana notiks saskaņā ar iepriekšējās iedaļās izklāstīto kārtību. Šo rīkojumu iztaujāšanas laikā var atcelt (KPK 498. pants).

Pēc viena lietas dalībnieka pieprasījuma vai ja tiesas sēdes priekšsēdētājs to uzskata par nepieciešamu, piemēro 398. panta 5. *bis* punktā izklāstītās procedūras (pirmstiesas pierādījumu ievākšanas sēde, sk. turpmāk).

PIRMSTIESAS PIERĀDĪJUMU IEVĀKŠANAS SĒDE — (398. panta 5. *bis* punkts) Pēc viena lietas dalībnieka pieprasījuma vai ja tiesas sēdes priekšsēdētājs to uzskata par nepieciešamu, piemēro šādas procedūras: tādu nodarījumu izmeklēšanā, kuri ir saistīti ar vardarbību pret ģimenes locekļiem un kopdzīves partneriem, paverdzināšanu vai turēšanu verdzībā, bērnu prostitūciju, bērnu pornogrāfiju, virtuālo pornogrāfiju, uz bērnu prostitūcijas izmantošanu vērstām tūrisma iniciatīvām, cilvēku tirdzniecību, vergu pirkšanu un pārdošanu, seksuālu uzbrukumu, nodarījumiem atbildību pastiprinošos apstākļos, seksuālām darbībām ar nepilngadīgo, grupveida seksuālo uzbrukumu, nepilngadīgo pavešanu un vajāšanu, ja liecinieku vidū ir īpaši neaizsargāti pieaugušie, tiesa var izdot rīkojumu, ar kuru nosaka pierādījumu ievākšanas sēdes vietu, laiku un konkrētas procedūras, ja tas ir nepieciešams un ir lietderīgi, lai aizsargātu iesaistītās personas. Tiesas sēde var notikt citur ārpus pirmās instances tiesas, un tiesa var izmantot specializētas telpas vai, ja tas nav iespējams — tās personas dzīvesvietu, kura sniedz liecību. Liecinieku liecības pilnībā ieraksta, izmantojot fonogrāfiskus vai audiovizuālus līdzekļus. Ja nav pieejamas ierakstu veikšanas ierīces vai tehniskais personāls, tiek nodrošināti ekspertu ziņojumi vai tehniskā palīdzība. Tiks sagatavots arī rakstisks ziņojums par iztaujāšanu kopsavilkuma formā. Ieraksta atšifrējumu darīs pieejamu tikai pēc lietas dalībnieku pieprasījuma.

Ja jūs atrodaties īpaši neaizsargātā stāvoklī un jūs ir nepieciešams iztaujāt, tiesnesis pēc jūsu vai jūsu advokāta pieprasījuma uzdos veikt aizsardzības pasākumus (KPK 498. panta 4. punkts).

Ar iepriekšminētajiem nodarījumiem saistītā procesā prokuratūra, tostarp pēc jūsu vai personas, par kuru tiek veikta izmeklēšana, pieprasījuma var lūgt jūs liecināt pirmstiesas sēdē pat gadījumos, kad nav noteikts, ka tas ir obligāti. Ja jūs atrodaties īpaši neaizsargātā stāvoklī, prokuratūra, tostarp pēc jūsu vai personas, par kuru tiek veikta izmeklēšana, pieprasījuma var lūgt jūs liecināt pirmstiesas sēdē (KPK 392. pants).

Pierādījumu vākšanu, kurā jāpiedalās īpaši neaizsargātiem cietušajiem, var veikt, izmantojot pārbaudītu pirmstiesas sēdes procedūru — instrumentu, kura mērķis cita starpā ir novērst, ka jums tiek nodarīts papildu kaitējums (sekundāra viktimizācija), nepārtraukti piedaloties juridiskajā procesā.

JURIDISKĀ PALĪDZĪBA 7€ Ja jūs esat cietis nodarījumos, kas saistīti ar vardarbību pret ģimenes locekļiem un kopdzīves partneriem, sieviešu dzimumorgānu kropļošanu, seksuālu uzbrukumu, seksuālām darbībām ar nepilngadīgo, grupveida seksuālo uzbrukumu un izsekošanu, jums **vienmēr** būs tiesības uz bezmaksas juridisko palīdzību arī gadījumos, kad jūsu ienākumi pārsniedz likumā šīm tiesībām noteikto robežvērtību. Ja jūs esat nepilngadīgais, tas attiecas arī uz gadījumiem, ja jūs esat cietis no nodarījuma, kas ir saistīts ar paverdzināšanu vai turēšanu kalpībā vai verdzībā, bērnu prostitūciju, bērnu pornogrāfiju, uz bērnu prostitūcijas izmantošanu vērstām tūrisma iniciatīvām, cilvēku tirdzniecību, vergu pirkšanu un pārdošanu vai nepilngadīgu personu pavešanu.

Es esmu nepilngadīgs. Vai man ir īpašas tiesības?

(Sk. iepriekš)

Nozieguma rezultātā ir miris mans ģimenes loceklis? Kādas ir manas tiesības?

Ja noziegumā cietusī persona ir mirusi, tai ar likumu noteiktās tiesības izmanto tuvākie radnieki.

(KPK 90. panta 3. punkts).

Noziegumā cietušais ir mans ģimenes loceklis. Kādas ir manas tiesības?

(Sk. iepriekš)

Vai es varu izmantot mediācijas pakalpojumus? Kādi ir nosacījumi? Vai es būšu drošībā mediācijas laikā?

Krimināltiesiskās mediācijas pamats ir Likumdošanas dekrēts Nr. 274/2000, kas ļauj cietušajam tieši vērsties pret noziedzīgā nodarījuma izdarītāju un pieprasīt kompensāciju par aizskartajām interesēm. Šīs pilnvaras var izmantot tikai attiecībā uz noziegumiem, par kuriem jūs varat iesniegt sūdzību (mazāk smagi noziegumi).

Lai sāktu un veiktu krimināltiesisku mediāciju, ir nepieciešama lietas dalībnieku piekrišana pienācīgas vienošanās panākšanai. Visā procesa laikā mirtiesnesim ir jāveicina pušu samierināšana, ciktāl tas iespējams. Mirtiesneša jurisdikcijā esoši noziegumi, kuri pēc būtības ir piemēroti mediācijai, ir, piemēram, neslavas celšana, apmelošana, vienkāršs uzbrukums, fizisks aizskārums, viegla miesas bojājumu nodarīšana, vandālisms.

Turklāt kriminālprocesa dalībnieki vai to advokāti var tieši vērsties Mediācijas birojā, ņemot vērā alternatīvo mirtiesneša jurisdikcijā notiekoša kriminālprocesa definīciju, ko paredz Likumdošanas dekrēta Nr. 274/2000 35. pants, vai pamatojoties uz nolēmumu, ka nodarījums ir atļūdzināts sakarā ar noziedzīgā nodarījuma izdarītāja veiktiem kompensējošiem pasākumiem.

Attiecībā uz noziegumiem, par kuriem var iesniegt sūdzību, jums ir atļauts iesniegt pieteikumu pavēstes izdošanai, ar kuru personai, kuru tur aizdomās par nozieguma izdarīšanu, nosaka ierasties pie mirtiesneša. Pieteikumu jāparaksta jums kā cietušajai personai vai jūsu juridiskajam pārstāvim, kā arī jūsu advokātam. Jūsu parakstu apliecina jūsu advokāts. Ja jūs esat nepilngadīgs bērns līdz 14 gadu vecumam, garīgi nevesels vai rīcībnespējīgs, pieteikumu jāparaksta vienam no jūsu vecākiem, pilntiesīgam aizbildnim, daļējam aizbildnim vai īpašajam aizbildnim. Pieteikuma iesniegšanai ir tādas pašas sekas kā sūdzības atsaukšanai (21. pants).

Pieteikuma iesniegšana: pieteikums iepriekš jānosūta prokuratūrai, piegādājot to tās sekretariātam, un pieteikuma iesniedzējs to pēc tam, pievienojot pierādījumus par šādu piegādi, iesniedz vietējās mirtiesnes kancelējā trīs mēnešu laikā pēc paziņošanas par noziegumu. Ja jūs jau esat iesniedzis sūdzību par šo pašu gadījumu, jums tas jānorāda pieteikumā, jāpievieno sūdzības kopija un jāiesniedz prokuratūras sekretariātā vēl viena kopija. Šādā gadījumā mirtiesnesis uzdos iegūt sūdzības oriģinālu (22. pants).

Iestāšanās procesā civilprasītāja statusā Ja jūs vēlaties iestāties procesā kā civilprasītājs, jums tas jādara, iesniedzot pieteikumu, pretējā gadījumā šīs tiesības tiek zaudētas. Pieteikumā ietvertu argumentētu kompensācijas vai zaudējumu atlīdzības pieprasījumu pēc būtības pielīdzina civilprasītāja statusa iegūšanai procesā (23. pants).

Pieteikums netiks pieņemts:

ja tas iesniegts ārpus noteiktā laika;

ja tas iesniegts lietā, attiecībā uz kuru tas nav paredzēts;

ja tas nesatur nepieciešamo informāciju vai nav parakstīts;

ja nav pietiekami norādīts notikuma apraksts vai pierādījumu avoti;

ja nav ziņu par to, ka informēta prokuratūra.

Prokuratūras pieprasījumi (25. pants): Prokuratūra 10 dienu laikā no pieteikuma iesniegšanas iesniedz savus pieteikumus miertiesas kancelejā. Prokuratūra nepieņems pavēsti, ja tā uzskatīs pieteikumu par nepieņemamu, acīmredzami nepamatotu vai iesniegtu miertiesnesim, kuram nav jurisdikcijas attiecīgajā reģionā; pretējā gadījumā tā norādīs apsūdzību, kas apstiprina vai groza pārsūdzībā ietverto apsūdzību.

Pēc termiņa beigām miertiesnesis turpinās lietas virzību, pat ja prokuratūra pieprasījumus nav iesniegusi. Ja miertiesnesis neuzskata, ka pieteikums nav pieņemams vai acīmredzami nepamatots un ir tam piekritīgs, viņš izdos rīkojumu, ar kuru izsauks lietas dalībniekus uz tiesas sēdi 20 dienu laikā no pieteikuma iesniegšanas.

Ja pieteikumu iesniegusi viena no vairākām cietušajām personām, tas neliedz pārējām piedalīties procesā ar advokāta palīdzību un tādām pašām tiesībām kā galvenajam pieteikuma iesniedzējam. Iesaistītās cietušās personas var pievienoties civilprasībai pirms tiesas sēdes pasludināšanas par atklātu. Ja cietušās personas, kurām rīkojums ir pienācīgi izsniegts, uz sēdi neierodas, uzskatāms, ka tās atteikušās no tiesībām iesniegt sūdzību vai atsaukušās jau iesniegtu sūdzību:

Tiesas sēde: Vismaz septiņas dienas pirms datuma, kad noteikta tiesas sēde, prokuratūra vai jūs kā cietusī persona iesniegsiet pavēsti ar attiecīgajiem paziņojumiem miertiesas kancelejā.

Ja noziegums ir tāds, par kuru var tikt iesniegta sūdzība, tiesnesis centīsies lietas dalībniekus samierināt. Šādā gadījumā, ja tas nāktu par labu samierināšanai, tiesnesis var atlikt sēdi uz laikposmu, kas nepārsniedz divus mēnešus, un, ja nepieciešams, var arī izmantot mediācijas pasākumus, ko nodrošina reģiona publiskie vai privātie centri un telpas. Jebkurā gadījumā lietas dalībnieku teiktais samierināšanas procesā nevar tikt nekādi izmantots apspriedes vajadzībām (29. pants).

Ja tiek panākta vienošanās, tiek sagatavots ziņojums, ar ko apstiprina sūdzības atsaukšanu vai pieteikuma atcelšanu, kā arī attiecīgo piekrišanu. Pieteikuma atcelšanai ir tādas pašas sekas kā sūdzības atsaukšanai.

Mediācijas rezultātā jūs varat atsaukt savu sūdzību; šādā gadījumā lieta tiks pasludināta par izbeigtu pamata neesamības dēļ. Turklāt pozitīvam mediācijas rezultātam, kam var sekot ar noziegumu radīto zaudējumu kompensēšana, var sekot nolēmums, ka nodarījums ir atļidzināts, jo noziedzīgā nodarījuma izdarītājs pirms tiesas sēdes ir to kompensējis vai nodarījums atzīts par mazsvarīgu.

Kur ir pieejami tiesību akti, kuros noteiktas manas tiesības?

Cietušo aizsardzības noteikumi ir atrodami Kriminālprocesa kodeksā, [E² 2015. gada 15. decembra Likumdošanas dekrētā Nr. 212](#), ar ko īsteno Direktīvu 2012/29/ES par noziegumos cietušo tiesībām, atbalstu un aizsardzību, [E² 2007. gada 9. novembra Likumdošanas dekrētā Nr. 204](#), [E² 2008. gada 23. decembra Dekrētā Nr. 222](#) (ar ko īsteno Likumdošanas dekrētu Nr. 204/2007), [E² 2016. gada 7. jūlija Likuma Nr. 122](#) 11. pantā ² 2015.–2016. gada Eiropas likumā (kompensācija vardarbīgos noziegumos cietušajiem) un vairākos citos regulatīvos aktos, kas saistīti ar konkrētu veidu noziegumos cietušajiem.

Lapa atjaunināta: 13/10/2020

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

2 - Paziņošana par noziegumu un manas tiesības izmeklēšanas vai tiesas procesa laikā

Kā es varu ziņot par noziegumu?

Ziņojums ir iesniegts, kad persona, kam zināms par nodarījumu, par kuru uzturama publiska apsūdzība, par to informē prokuratūru vai KIN amatpersonu. Ziņošana par noziegumu ir brīvprātīga, bet kļūst obligāta dažos likumā tieši paredzētos gadījumos. Ziņojumā norādīta svarīgākā informācija par notikumu, kā arī diena, kad jūs esat uzzinājis par noziegumu, un jau zināmie pierādījumu avoti. Tajā arī, ja iespējams, ietver personas datus, dzīvesvietu un citu informāciju, kas varētu palīdzēt identificēt nozieguma izdarīšanā aizdomās turēto personu, kā arī jūsu kā cietušās personas datus un jebkuras citas personas datus, kas varētu spēt sniegt nepieciešamo informāciju, lai palīdzētu noskaidrot notikušā apstākļus. Ja nav norādīta nekāda noderīga informācija, kas varētu palīdzēt identificēt personu, ko tur aizdomās par nozieguma izdarīšanu, tas neliedz uzsākt kriminālprocesu, jo jūs varat iesniegt ziņojumu arī par nezināmām personām; to attiecīgajā prokuratūrā iesniedz policijas iestādes kopā ar informāciju par izmeklēšanas pasākumiem, kas veikti, lai noskaidrotu nozieguma izdarītāju.

Sūdzība ir paziņojums, ar kuru persona, kura ir noziegumā cietušais (vai tās juridiskais pārstāvis), pauž gribu, lai noziedzīgā nodarījuma izdarītājs tiktu saukts pie atbildības. Tā ir saistīta ar nodarījumiem, par kuriem neceļ publisku apsūdzību. Paziņojumā jāapraksta izdarītais nodarījums un jāpauž skaidri izteikta sūdzības iesniedzēja griba, lai apgalvojums turpinātu virzību un vainīgā persona tiktu sodīta. Jūs varat atsaukt iepriekš iesniegtu sūdzību, izņemot lietās par seksuālu uzbrukumu vai seksuālām darbībām ar nepilngadīgo. Lai sūdzību varētu atsaukt, sūdzībā minētajai personai jāpiekrīt tās atsaukšanai, bet, ja tā nav vainīga, tā vietā var tiesas ceļā izvēlēties pierādīt, ka tai nav bijis nekāda sakara ar noziegumu.

Lūgumrakstu iesniedz, lai lūgtu tiesībsardzības iestāžu iejaukšanos privātpersonu strīdos; to dara viena vai abas iesaistītās puses. Pēc lūguma oficiāli iejaukties tiesībsardzības amatpersona uzaicina lietas dalībniekus uz tikšanos, lai mēģinātu tos samierināt un sagatavotu protokolu. Ja tiek konstatēts, ka ir izdarīts noziegums, tiesībsardzības iestādes darbiniekam publiskās apsūdzības gadījumā par to jāinformē tiesu iestādes; ja apsūdzību noziegumā var celt ar sūdzību, viņš pēc pieprasījuma var veikt strīda pagaidu noregulēšanu, kas neskar jūsu tiesības sūdzību iesniegt vēlāk.

Ziņojumus, sūdzības un lūgumrakstus iesniedz tiesībsardzības iestādes nodaļā (provincas policijas galvenajā mītnē, vietējos policijas iecirkņos un militārās policijas (*Carabinieri*) nodaļās). Ziņojumu vai lūgumrakstu var iesniegt arī prokuroram.

Kā es varu uzzināt, kas notiek lietā?

Pēc ziņojuma iesniegšanas jums tiks sniegta informācija par iestādēm, ar kurām varat sazināties, ja vēlaties iegūt informāciju par lietu, jūsu statusu izmeklēšanā un tiesvedībā, jūsu tiesībām tikt informētam par tiesas sēdes datumu un vietu, kā arī apsūdzību, un, ja jūs lietā iegūstat civilprasītāja statusu — jūsu tiesībām saņemt paziņojumu par spriedumu, tostarp kopsavilkuma veidā. Jūs varat arī saņemt jaunāko informāciju par procesa statusu un Oficiālā paziņoto nodarījumu reģistra ierakstiem; jūs informēs par jebkuru pieprasījumu izbeigt lietu un par to, kā apstrīdēt jūsu tiesību pārkāpumus; jūs varat izbeigt lietu ar izlīgumu, atsaucot sūdzību, ja tas iespējams, vai izmantojot mediāciju (Kriminālprocesa kodeksa (*Codice di procedura penale* vai KPK) 90. bis pants).

Vai man ir tiesības uz juridisko palīdzību (izmeklēšanas vai tiesvedības laikā)? Ar kādiem nosacījumiem?

Pēc pirmās sazināšanās ar prokuratūru jums saprotamā valodā tiks sniegta informācija par jūsu tiesībām uz Itālijas valsts apmaksātām juridiskajām konsultācijām un juridisko palīdzību (90. bis pants). Jūs varat iesniegt pieteikumu valsts finansētas juridiskās palīdzības saņemšanai saskaņā ar

noteikumiem, kas paredzēti likumā par maznodrošināto personu atbalstu (KPK 98. pants). Jūs arī varat saņemt valsts finansētu juridisko palīdzību, ja jūsu ienākumi nepārsniedz likumā noteikto ierobežojumu. Lai varētu pretendēt uz valsts finansētu juridisko palīdzību, jums laikposmā uzreiz pēc ziņojuma iesniegšanas jāiesniedz attiecīgais pieteikums pirmās instances tiesā. Kad noslēdzies pirmais procesa posms, kurā ir tiesības piedalīties aizstāvim, un jebkurā gadījumā — pirms uzaicinājuma ierasties uz iztaujāšanu vai ne vēlāk kā vienlaikus ar paziņojumu par pirmstiesas izmeklēšanas pabeigšanu prokuratūrai rakstiski jāpaziņo personai, par kuru tiek veikta izmeklēšana, ka tiesa tai iecēlusi aizstāvi; pretējā gadījumā turpmākas darbības nav spēkā (KPK 369. *bis* pants).

Paziņojumā jāietver:

- informācija, ka kriminālprocesā aizstāvību jānodrošina profesionālam advokātam, kopā ar informāciju par tiesībām, kādas ar likumu ir piešķirtas personai, par kuru tiek veikta izmeklēšana;
- tiesas ieceltā aizstāvja vārds, adrese un tālruna numurs;
- informācija par apsūdzētā tiesībām izvēlēties sev aizstāvi, norādot, ka, ja tas netiks izdarīts, viņu izmeklēšanas laikā pārstāvēs tiesas iecelts advokāts;
- norāde, ka apsūdzētajam būs jāmaksā par tiesas ieceltā aizstāvja pakalpojumiem, ja tas neatbilst prasībām valsts finansētās juridiskās palīdzības saņemšanai, kā arī brīdinājums, ka maksātnespējas pasludināšanas gadījumā tiks sākta izpildes procedūra;
- d-bis*) informācija par tiesībām uz tulka pakalpojumiem un svarīgu dokumentu tulkošanu;
- informācija par prasībām, lai varētu saņemt valsts finansētu juridisko palīdzību.

Bezmaksas juridiskā palīdzība ir institūts, kas balstās uz Itālijas konstitūcijas 24. pantā noteiktajām tiesībām uz aizstāvību, saskaņā ar ko ikvienam ir tiesības uz palīdzību jebkurā tieslietu sistēmas posmā un līmenī, un ļauj finanšu grūtībās esošām personām ne tikai par valsts līdzekļiem saņemt jurista un citu speciālistu, tostarp tehnisko konsultantu, sniegto palīdzību, bet arī nemaksāt tiesvedības izmaksas. Bezmaksas juridiskā palīdzība ir pieejama krimināllietās un ar krimināllietām saistītās civilīetās, attiecībā uz blakusdarbībām, piemēram, krimināltiesisko piespiedu izpildi, drošības, preventīvajiem un novērošanas pasākumiem, un civilīetās, kas izriet no kriminālprocesa.

Tiesības uz bezmaksas juridiskās palīdzības saņemšanu ir ne tikai Itālijas pilsoņiem, bet arī ārvalstniekiem, pat ja tie ir pakļauti administratīvajai izraidīšanai, nav Itālijas pastāvīgie iedzīvotāji vai ir Itālijā dzīvojoši bezvalstnieki.

Bezmaksas juridiskajai palīdzībai var pieteikties ikviens lietas dalībnieks, taču, ja jūs esat cietis noteiktu veidu dzimumnoziedzumus, likumā noteiktos ienākumu ierobežojumus nepiemēro.

Valsts arī aizsargā nepilngadīgos, kuri var saņemt bezmaksas juridisko palīdzību, tāpat kā personas, par kurām tiek veikta pirmstiesas izmeklēšana, ja tās ir arestētas, aizturētas vai pakļautas pirmstiesas apcietināšanai.

Lai jums būtu tiesības uz bezmaksas juridisko palīdzību, jūsu ienākumi nedrīkst pārsniegt likumā noteikto maksimumu, kas atbilst 11 369,24 EUR, par katru ar jums kopā dzīvojošo personu pieskaitot 1 032,90 EUR.

Vai es varu pieprasīt izdevumu atlīdzināšanu (par daļību izmeklēšanā/tiesvedībā)? Ar kādiem nosacījumiem?

Bezmaksas juridiskā palīdzība — institūts, kas balstās uz Itālijas konstitūcijas 24. pantā noteiktajām tiesībām uz aizstāvību — ļauj ikvienam, kurš atbilst prasībām (saistībā ar smagu finansiālo stāvokli), par valsts līdzekļiem saņemt jurista un citu speciālistu, tostarp tehnisko konsultantu, sniegto palīdzību jebkurā tieslietu sistēmas posmā un līmenī; tā arī ļauj atbrīvot personu no tiesvedības izmaksu segšanas.

Vai man ir pārsūdzības tiesības, ja mana lieta tiek izbeigta, nenonākot tiesā?

Ja jūs iesniedzat iebildumus pret pieprasījumu izbeigt lietu, jūs lūdzat turpināt pirmstiesas izmeklēšanu. Jums jānorāda papildu izmeklēšanas priekšmets un attiecīgie pierādījumi, pretējā gadījumā iebildums netiks pieņemts. Ja jūsu iebildums netiek pieņemts un paziņojums par nodarījumu ir nepamatots, tiesnesis ar argumentētu lēmumu pasludina lietu par izbeigtu un atdod dokumentus prokuratūrai. Ja pieprasījums netiek pieņemts, tiesnesis nosaka tiesas sēdes datumu, informē par to prokuratūru, jūs un personu, par kuru tiek veikta izmeklēšana. Tiesnesis arī informē apelācijas tiesas (*Corte di Appello*) ģenerālprokuroru, ka ir noteikta tiesas sēde. Ja tiesnesis uzskata, ka nepieciešams veikt papildu izmeklēšanu, pēc tiesas sēdes par to tiek izdots rīkojums prokuratūrai, nosakot neapspriežamu beigu termiņu šīs izmeklēšanas pabeigšanai. Ja tiesnesis nepieņem pieprasījumu izbeigt lietu, prokuratūrai tiek uzdots 10 dienu laikā formulēt apsūdzību. Divu dienu laikā pēc apsūdzības uzrādīšanas tiesnesis izdod rīkojumu par sagatavošanās sēdes noteikšanu.

Ja jūs esat cietis vardarbīgā noziegumā pret personu, jums papildus vienmēr ir tiesības tikt informētam, ja ir iesniegts pieprasījums lietu izbeigt, pat ja jūs neesat to tieši lūdzis, un jums ir dotas 20 dienas no šī paziņojuma saņemšanas, lai iepazītos ar dokumentiem un iesniegtu argumentētu pieteikumu par pirmstiesas izmeklēšanas turpināšanu (KPK 408. panta 3. *bis* punkts).

Vai es varu iesaistīties tiesvedībā?

Jūs kā noziegumā cietušais varat iecelt advokātu jums piešķirto tiesību izmantošanai. Lai nodrošinātu, ka jūs saņemat paziņojumus, uz kuriem jums ir tiesības saskaņā ar likumu, un lai izmantotu īpašas tiesības, jums jādeklarē un jānorāda adrese dokumentu izsniegšanai. Jums kriminālprocesa laikā arī jāpaziņo, ja šī adrese ir mainījies. Ja jums ir iecelts advokāts, jums šī informācija nav jāsniedz, jo visi paziņojumi tiks sūtīti advokātam.

Jums ir tiesības iesniegt lūgumus un norādīt uz pierādījumiem gan izmeklēšanas, gan iztiesāšanas laikā (KPK 90. *bis* pants). Jūs arī varat ielūkoties Oficiālā paziņoto nodarījumu reģistra ierakstos (KPK 335. pants). Jūs ir jāinformē, kad ir pabeigti ekspertu izvērtējumi, kurus nav iespējams atkārtot (KPK 360. pants). Jūs varat arī iesniegt prokuratūrā pieprasījumu par pierādījumu vākšanu pirmstiesas uzklaušīšanā. Jūs gan uzreiz, iesniedzot ziņojumu, gan vēlāk varat lūgt, lai jūs informē par jebkuru pieprasījumu atlikt izmeklēšanu vai izbeigt lietu. Jums atsevišķi jālūdz, lai jūs informē par pieprasījumu atlikt izmeklēšanu (KPK 406. pants) un par pieprasījumu izbeigt lietu (KPK 408. pants). Kad notiek iztiesāšana, jums ir tiesības tikt informētam par pirmās sēdes norises vietu, datumu un laiku. Par turpmākajām sēdēm jūs neinformēs un jums par sēžu datumiem jāinteresējas patstāvīgi pirmās instances tiesā. Jums nav pienākuma piedalīties tiesas sēdēs, izņemot reizes, kad jūs liecināt. Pēc izmeklēšanas beigām jums ir tiesības iepazīties ar visiem dokumentiem, kas saistīti ar lietu, un izgatavot to kopijas. Tomēr tas vispārējā gadījumā nav atļauts izmeklēšanas laikā, lai gan prokuratūra to var atļaut, ja šādai interesei ir īpašs iemesls.

Ja tiek iztiesāta krimināllieta un jūs ir skāris izdarītais noziegums, jūs varat lūgt kompensāciju un piedalīties tiesvedībā, procesā iegūstot civilprasītāja statusu.

Kāds ir mans oficiālais statuss tiesvedības sistēmā? Piemēram, vai es esmu vai varu izvēlēties būt cietušais, liecinieks, civilprasītājs vai privātās apsūdzības uzturētājs?

Cietušajam kā personai, kuru skāris noziegums, ir visas iepriekšminētās tiesības. Jūs varat arī uzklaut kā liecinieku tiesvedībā un, ja jums ir tiesības uz kompensāciju par nozieguma rezultātā radītajiem zaudējumiem, jūs varat celt civilprasību kriminālprocesā, procesā iegūstot civilprasītāja statusu.

Kādas ir manas tiesības un pienākumi šādā statusā?

Neskarot iepriekš minēto par jūsu kā aizskartās puses tiesībām un interesēm, ja jūs uzstājaties arī kā liecinieks, piemēro šādus noteikumus:

Jums liecinieka statusā jāstājas tiesas priekšā un jāievēro tiesneša norādījumi attiecībā uz procesuālajiem noteikumiem, kā arī patiesi jāatbild uz jums uzdotajiem jautājumiem. Jums nav pienākuma atklāt neko, kas varētu izraisīt jūsu kriminālvajāšanu. Ja sēdes dienā rodas kāda problēma, kas jums liedz to apmeklēt, jums par to savlaicīgi jāpaziņo, norādot savas prombūtnes iemeslu. Šādā gadījumā, ja tiesnesis atzīst prombūtni par attaisnotu, tiek izdota jauna pavēste uz vēlāku tiesas sēdi. Ja jūs pēc vairākkārtējas aicināšanas ar pavēsti neierodaties bez attaisnojoša iemesla, jūs varat atvest piespiedu kārtā un jums var nākties arī nomaksāt sodu Naudassodu birojam (*cassa delle ammende*) un izmaksas, kas radušās jūsu neierašanās dēļ (KPK 133. panta nozīmē). Jums ir

pienākums uz jums uzdotajiem jautājumiem atbildēt patiesi. KPK 372. pantā ir paredzēts sods lieciniekiem, kuri atsakās atbildēt, sniedz nepatiesus paziņojumus vai noklusē to, kas tiem zināms. Ja jūs nevēlaties liecināt vai nesadarbojaties, jūs var sodīt ar cietumsodu. Liecinieku tiesas sēdes laikā nevar aizturēt. Ja jūs atsaucāt nepatiesu apgalvojumu vai apstiprināt patiesību pirms sprieduma pasludināšanas, jūs nevar apsūdzēt noziegumā. Jūs nesodīs par nepatiesas liecības sniegšanu, ja tas darīts, lai pasargātu sevi vai tuvu radnieku no notiesāšanas krimināllietā (KPK 384. pants).

Vai es varu sniegt liecību tiesvedības laikā vai iesniegt pierādījumus? Ar kādiem nosacījumiem?

Kā noziegumā cietušajam jums ir arī tiesības liecināt. Jūsu liecības var izmantot kā pierādījumus apsūdzētā notiesāšanai, ja pēc izvērtēšanas tos atzīst par objektīvi un subjektīvi ticamiem. Tiesnesis var brīvi novērtēt jūsu liecību, un jūsu liecība pat var būt vienīgais pamats apsūdzētā notiesāšanai. Jums ir jāsaka patiesība, taču jums nav pienākuma apsūdzēt sevi (tiesības klusēt). Apsūdzētā tuviem radniekiem nav pienākums liecināt, izņemot, ja tie paši iesnieguši ziņojumu vai sūdzību vai ja tie vai to tuvi radnieki ir cietuši noziegumā, par kuru tiek veikts process. Jūs varat arī atteikties atbildēt uz jautājumiem, kā rezultātā varētu tikt izpausts profesionālais noslēpums. Ja jūs sniežat liecību pirmstiesas izmeklēšanā, jums var būt tiesības saņemt dažādus aizsardzības pasākumus.

Kādu informāciju es saņemšu tiesvedības laikā?

(Sk. iepriekš)

Vai es varēšu piekļūt tiesas materiāliem?

Prokuratūra attiecīgajā reģistrā, kura turētāja tā ir, nekavējoties ievada paziņojumu par jebkuru noziegumu, kas ticis darīts tai zināms vai kuru tā konstatējusi pēc savas iniciatīvas, kā arī vienlaikus vai tūlītāk tas pieejams — tās personas vārdu, kura tiek turēta aizdomās par nozieguma izdarīšanu. Ja pirmstiesas izmeklēšanas laikā mainās notikušā juridiskais raksturojums vai atklājas atšķirīga informācija, prokuratūra aktualizē šos ierakstus. Ierakstus paziņo noziegumā apsūdzētajai personai, jums kā cietušajam, kā arī attiecīgajiem advokātiem, ja tas ir lūgts. Ja tiek pieprasīta informācija par Oficiālā paziņoto nodarījumu reģistra ierakstiem, prokuratūras sekretariāts sniedz pieprasīto informāciju, ja šādi ieraksti ir veikti un nav apstākļu, kas liegtu sniegt atbildi. Pretējā gadījumā tas informē, ka neeksistē ieraksti, par kuriem varētu tikt sniegta informācija. Ja pastāv īpašas ar izmeklēšanu saistītas prasības, prokuratūra, lemjot par pieprasījuma apmierināšanu, ar pamatotu rīkojumu var noteikt, ka ieraksti saglabā slepenību uz laikposmu, kas nepārsniedz trīs mēnešus un ko nevar pagarināt (KPK 335. pants).

Prokuratūra arī informēs jūsu juridisko pārstāvi vai jūs personīgi, ja jums šāda pārstāvja nav, par pirmstiesas izmeklēšanas pabeigšanu, ja tā neplāno lūgt lietu izbeigt, ja lieta ir saistīta ar vardarbību pret ģimenes locekļiem un kopdzīves partneriem vai ar vajāšanu (KPK 415. bis pants).

Lapa atjaunināta: 13/10/2020

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datus, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

3 - Manas tiesības pēc tiesas procesa

Vai es varu pārsūdzēt nolēmumu?

Pastāvīgas pārsūdzības tiesības ir tikai cietušajam, kurš procesā ieguvis civilprasītāja statusu, un tikai attiecībā uz tā civilo interešu aizsardzību.

Saskaņā ar Itālijas Likumu Nr. 46/2006 civilprasītājam vairs nav vispārēju pārsūdzības tiesību; pārsūdzību var iesniegt vienīgi Kasācijas tiesai (*Corte di Cassazione*).

Jūs varat iesniegt pārsūdzību šādos gadījumos:

par notiesājoša sprieduma aspektiem, kas attiecas uz civilprasību;

par attaisnojošu nolēmumu — tikai par civiltiesiskajiem aspektiem;

par nolēmuma aspektiem, kas skar jūsu tiesības uz zaudējumu un izmaksu atlīdzināšanu.

Kādas ir manas tiesības pēc soda piespriešanas?

Ja jūs kā cietušais esat ieguvis civilprasītāja statusu tiesvedībā, kas noslēgusies ar spriedumu, kura pārskatīšanu jūs vēlaties lūgt, jums pēc tiesas sēdes posma sākšanās ir tiesības iejaukties attiecībā uz lūguma pieņemamību. Tas attiecas arī uz gadījumiem, kad esat iesniedzis ārkārtas pārsūdzību par vienošanās kārtībā noteiktu sodu, kad ar īpašu spriedumu ir ticis atzīts, ka ir iespējams lūgt un saņemt nolēmumu par to, ka noziedzīgā nodarījuma izdarītājam jāatmaksā juridiskie izdevumi.

Vai man ir tiesības uz atbalstu vai aizsardzību pēc tiesvedības? Cik ilgi?

2015. gada 11. februāra Likumdošanas dekrētā Nr. 9 ir paredzēti Direktīvas Nr. 2011/99/ES īstenošanas noteikumi, kura balstās uz savstarpējas atzīšanas principu un regulē Eiropas aizsardzības rīkojumu nolūkā garantēt, ka pasākumi, kas pieņemti, lai aizsargātu personu no noziedzīgas darbības, kas var apdraudēt tās dzīvību, fizisko vai psiholoģisko neaizskaramību, cieņu, personas brīvību vai dzimumneaizskaramību, saglabātos arī tad, ja persona pārvietojas uz citu dalībvalsti. Direktīva paredz, ka Eiropas aizsardzības rīkojumu var izdot tikai tad, ja aizsardzības pasākums ir iepriekš bijis noteikts izdevējvalstī, piemērojot personai, kura rada apdraudējumu, vienu vai vairākus šādus aizliegumus vai ierobežojumus: aizliegums apmeklēt konkrētus apvidus, vietas vai noteiktas teritorijas, kur dzīvo vai ko apmeklē aizsargājamā persona; aizliegums vai noteikumi attiecībā uz jebkāda veida saziņu ar aizsargājamo personu; aizliegums vai noteikumi attiecībā uz tuvošanos aizsargājama personai tuvāk par noteiktu attālumu. Pēc Eiropas aizsardzības rīkojuma saņemšanas dalībvalstij, kas to izpilda, bez nepamatotas kavēšanās jāatzīst šis rīkojums un jāveic jebkādi pasākumi, kas saskaņā ar valsts tiesību aktiem pieejami līdzīgās lietās, lai nodrošinātu aizsargājamās personas aizsardzību.

Kādu informāciju es saņemšu, ja noziedzīgā nodarījuma izdarītājam tiks piespriests sods?

Pēc apsūdzības pabeigšanas tiesas sēdes priekšsēdētājs sagatavo un paraksta sprieduma rezolutīvo daļu un īsu kopsavilkumu par faktiskajiem un juridiskajiem apsvērumiem, uz kuriem balstīts spriedums. Spriedums tiesas sēdē tiks publicēts, nolasot tā rezolutīvo daļu. Sprieduma pamatojuma un rezolutīvās daļas nolasīšana ir līdzvērtīga sprieduma paziņošanai personām, kuras ir klāt vai kurām vajadzētu būt klāt tiesas sēdē. Tiesnesis izdos notiesājošu spriedumu, ja apsūdzētā vaina noziegumā pastāv ārpus saprātīgām šaubām. Spriedumā tiesnesis sīkāk aprakstīs piemēroto sodu un jebkādas preventīvos pasākumus (*misura di sicurezza*). Ja notiesātais noziedzīgā nodarījuma izdarītājs ir maksātnespējīgs, tiesnesis uzdos maksāt naudassodu tā civiltiesiskajam pārstāvim. Ar spriedumu notiesātajam noziedzīgā nodarījuma izdarītājam tiks uzdots arī segt tiesvedības izdevumus. Pēc civilprasītāja pieprasījuma tiesnesis uzdos notiesājošu spriedumu publicēt laikrakstos — tas tiks veikts par notiesātā noziedzīgā nodarījuma izdarītāja un, ja nepieciešams, arī tā civiltiesiskā pārstāvja līdzekļiem.

Spriedumā ietvers:

virsrakstu "*in nome del popolo italiano*" ["Itālijas tautas vārdā"] un norādi uz iestādi, kas to pieņēmusi;

noziedzīgā nodarījuma izdarītāja personas datus un citu personīgo informāciju, kas ļauj viņu identificēt, kā arī vispārīgu informāciju par citiem lietās dalībniekiem — privātpersonām;

apsūdzību;

norādi par lietas dalībnieku iesniegumiem;

tsu paskaidrojumu par faktiskajiem juridiskajiem apsvērumiem, uz kuriem balstīts nolēmums, norādot pierādījumus, kas ir nolēmuma pamatā, un paskaidrojumus, kādēļ tiesnesis uzskata pretējus pierādījumus par neuzticamiem; rezolutīvo daļu, norādot piemērotos tiesību aktu pantus; datumu un tiesneša parakstu.

Spridums pēc publicēšanas tiks iesniegts tiesas kancelejā. Ja spriedums nav publicēts 30 dienu laikā vai citā noteiktā termiņā, kas nepārsniedz 90 dienas pēc tā pieņemšanas, pēc sprieduma izdošanas paziņojumu par sprieduma izdošanu nosūta prokuratūrai un lietas dalībniekiem — privātpersonām, kurām ir pārsūdzības tiesības, kā arī noziedzīgā nodarījuma izdarītāja advokātam.

Vai mani informēs gadījumā, ja noziedzīgā nodarījuma izdarītājs tiks atbrīvots (tostarp atbrīvots priekšlaikus vai nosacīti) vai izbēgs no ieslodzījuma vietas?

Ar Kriminālprocesa kodeksa (*Codice di procedura penale*) 90.ter pantu ir noteikts, ka attiecībā uz vardarbīgiem noziegumiem pret personu jūs pēc jūsu pieprasījuma ir nekavējoties jāinformē par gatavošanos atbrīvošanai vai ar brīvības atņemšanu saistīta drošības līdzekļa termiņa beigām, par apsūdzētā izbēgšanu no pirmstiesas apcietinājuma vai ieslodzījuma vietas, kā arī gadījumos, kad notiesātais noziedzīgā nodarījuma izdarītājs tīši atsakās pildīt norādījumus.

Vai es tikšu iesaistīts lēmumu pieņemšanā par atbrīvošanu vai nosacītu atbrīvošanu? Piemēram, vai es varēšu izteikt viedokli vai iesniegt pārsūdzību?

Pirms šo lēmumu pieņemšanas parasti ar cietušo neapspriežas.

Lapa atjaunināta: 13/10/2020

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

4 - Kompensācija

Kāds ir process zaudējumu atlīdzības pieprasīšanai no noziedzīgā nodarījuma izdarītāja? (piem., lietas izskatīšana tiesā, civilprasība, saistītā procedūra)

Nozieguma izdarīšana un turpmāks notiesājošs spriedums nozīmē to, ka cietušajai personai ir tiesības prasīt zaudējumu atlīdzību. Itālijas tiesību akti paredz divus veidus, kā jūs varat saņemt kompensāciju par jums nodarītajiem zaudējumiem:

Jūs varat iegūt civilprasītāja statusu kriminālprocesā pret noziedzīgā nodarījuma izdarītāju.

Jūs varat celt atsevišķu civilprasību.

Minētais ir jūsu ziņā, jo tiesību akti nošķir abus procesus (kriminālprocesu un civilprocesu).

Jūs ar sava advokāta palīdzību varat pievienoties civilprasībai un tādējādi kļūt par pilntiesīgu procesa dalībnieku ar visām pārstāvības tiesībām tikai pēc lūguma nodot lietu iztiesāšanai vai iztiesāšanas noteikšanas (tiesas sēdē). Nosakot sodu, krimināltiesā jums par labu piespriedīs naudas summu — pieņems tā saukto starpposma nolēmumu, kas ir nekavējoties izpildāms un ar kuru lēmums par kopējo un galīgo kompensācijas summu tiek nodots civiltiesai, kas to konkrēti noteiks tikai pēc tam, kad spriedums krimināllietā būs ieguvis *res judicata* statusu.

Kā alternatīvu civilprasītāja statusa iegūšanai procesā jūs varat celt atsevišķu civilprasību, lai lūgtu kompensēt noziedzīgā nodarījuma izdarītāja uzvedības rezultātā radītos zaudējumus.

Tiesa uzdeva noziedzīgā nodarījuma izdarītājam atlīdzināt man zaudējumus / izmaksāt kompensāciju. Kā es varu panākt to, lai noziedzīgā nodarījuma izdarītājs veic maksājumu?

Kad tiesa uzdod noziedzīgā nodarījuma izdarītājam samaksāt kompensāciju par kaitējumu vai zaudējumiem, kas nodarīti cietušajam, kurš procesā ieguvis civilprasītāja statusu, tā var izvēlēties vienu no trim variantiem: segt zaudējumus, izdot vispārēju rīkojumu par kompensāciju vai uzdot veikt starpposma naudas summas maksājumu.

No cietušā viedokļa vislabākais risinājums ir situācija, kad ar spriedumu tiek noteikta zaudējumu atlīdzināšana pilnā apmērā: noziedzīgā nodarījuma izdarītāju ir iespējams informēt par spriedumu un maksājuma rīkojumu (*atto di precetto* — maksājuma paziņojums, kas jāizdod pirms izpildes procesa uzsākšanas), tādējādi uzdodot samaksāt parāda summu un veicot pirmās nepieciešamās darbības, kas vajadzīgas piespiedu izpildes pasākumu īstenošanai, ja noziedzīgā nodarījuma izdarītājs turpina nemaksāt (šādā gadījumā vienmēr ir ieteicams iepriekš noteikt aktīvus, uz kuriem varētu vērst piedziņu).

Izpilde ir atkarīga no sprieduma atstāšanas spēkā, proti, pārsūdzības neiesniegšanai tam noteiktajā termiņā, izņemot, ja kompensācija piešķirta, skaidri paredzot tās provizoriskas izpildes iespēju.

Tādēļ maksājuma rīkojums var tikt paziņots vienlaikus ar spriedumu, tostarp lietās, kurās ar spriedumu tiek uzdots veikt starpposma maksājumu, kas turklāt vienmēr tiek pasludināts par nekavējoties izpildāmu. Tomēr cietušajam ne vienmēr tas sniegs pietiekamu gandarījumu. Tādēļ, ja uzskatāt to par nepietiekamu, jums jāceļ atsevišķa civilprasība, ar kuru var tikt noteikts neatlīdzināto zaudējumu apmērs un noziedzīgā nodarījuma izdarītājam piemērots jauns atšķirīgs sods.

Civilprocess vienmēr nepieciešams trešajā scenārijā, kad krimināltiesā vienīgi izdod vispārēju rīkojumu noziedzīgā nodarījuma izdarītājam samaksāt kompensāciju, nenosakot konkrētu summu pietiekamu pierādījumu trūkuma dēļ.

Ja noziedzīgā nodarījuma izdarītājs nemaksā, vai valsts var samaksāt man avansu? Ar kādiem nosacījumiem?

Pamatojoties uz Direktīvu 2004/80/EK, kas Itālijā īstenota ar iepriekšminētajiem noteikumiem, valstij ir jāgarantē pilsoņiem un ārvalstniekiem, kuri cietuši no Itālijas teritorijā izdarītiem tīšiem vardarbīgiem noziegumiem (slepkavības, tīšiem smagiem miesas bojājumiem, seksuāla uzbrukuma), taisnīga un samērīga kompensācija katru reizi, kad noziedzīgā nodarījuma izdarītājs nav ticis identificēts vai nav saukts pie atbildības, vai arī viņam nav finanšu līdzekļu, ar kuriem cietušajiem vai viņu nāves gadījumā — ģimenēm kompensēt nodarītos zaudējumus.

Vai man ir tiesības uz kompensāciju no valsts?

(Sk. iepriekš)

Vai man ir tiesības uz kompensāciju, ja noziedzīgā nodarījuma izdarītājs netiek notiesāts?

Ja apsūdzētais kriminālprocesā tiek atzīts par nevainīgu, tas neliedz jums civiltiesā celt civilprasību par zaudējumu atlīdzināšanu, izņemot, ja jūs no šīm tiesībām esat atteicies, kriminālprocesā iegūstot civilprasītāja statusu.

Vai man ir tiesības uz ārkārtas maksājumu, kamēr es gaidu lēmumu par savu kompensācijas prasību?

Ja jūs kriminālprocesā esat ieguvis civilprasītāja statusu, lai lūgtu atmaksāt un kompensēt zaudējumus, pēc sprieduma pieņemšanas tiesa arī lems par lietas civiltiesiskajiem aspektiem saskaņā ar KPK 533. pantu. Lietās, kurās ir pierādījumi, ka nozieguma rezultātā ir radīti zaudējumi (*an debeat*), bet nav pierādījumu attiecībā uz to apmēru (*quantum debeat*), tiesa pieņem vispārīgu nolēmumu par civiltiesisko atbildību un nosaka lietas dalībniekiem vērsties civiltiesā, lai noteiktu naudas summu, kas jāsedz (KPK 539. pants). **Tomēr civilprasītājs var lūgt krimināltiesā pasludināt starpposma nolēmumu**, kura apmērs nepārsniedz jau pierādīto zaudējumu apmēru. Konkrētāk, ar pagaidu nolēmumu noziedzīgā nodarījuma izdarītājam un viņa civiltiesiskajam pārstāvim tiek uzdots **samaksāt naudas summu kā zaudējumu kompensāciju pirms tās galīgā aprēķina, šo rīkojumu izpildot nekavējoties**. Tas ir instruments, ar kuru pēc jūsu konkrētā pieprasījuma tiek noteikts pamats, ar kuru noziedzīgā nodarījuma izdarītājam tiek uzlikts samaksāt starpposma summu, ja tiesa uzskata, ka jau ir konkrēti pierādījumi par atbildību tādā apmērā, par kuru tiek piespriests samaksāt starpposma summu; būtībā pat kriminālprocesā "starpposma summas

aprēķināšanai nav nepieciešams pierādīt pašu zaudējumu apmēru, bet ir pietiekami jau ar to, ka ir skaidrs, ka šādi zaudējumi radīti apmērā līdz piespriestajai summai” (Kasācijas tiesas krimināllietu nodaļa, Nr. 12634/2001).

Lapa atjaunināta: 13/10/2020

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datus, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

5 - Manas tiesības uz atbalstu un palīdzību

Esmu noziegumā cietušais. Ar ko man jāsaazinās, lai saņemtu atbalstu un palīdzību?

Pēc pirmās sazināšanās ar kriminālvajāšanas iestādēm jums kā cietušajai personai tiks nodrošināta informācija jums saprotamā valodā par veselības aprūpes iestādēm tuvējā apkārtnē, uzturēšanās vietām, patversmēm un patvēruma vietām. Ja cietušo vidū ir nepilngadīgie, jāinformē nepilngadīgo tiesa, lai tā izvērtētu situāciju un aizsardzības pasākumus. Tiesībaizsardzības iestādēm ir pienākums pēc jūsu pieprasījuma jebkurā laikā nodrošināt saziņu ar šādām organizācijām:

cietušo atbalsta dienestiem

specializētām juridiskās palīdzības iestādēm

advokātu padomēm (*Consigli dell'Ordine*)

nevalstiskām organizācijām (NVO)

juridiskās palīdzības sniedzējiem un tiesu medicīnas nodaļām

ar juridisko palīdzību saistītām valsts iestādēm (Tieslietu ministriju, Iekšlietu ministriju)

Cietušo atbalsta organizācijas

nevalstiskas organizācijas ?€' Asociācijas, kas sniedz juridisko palīdzību noziegumos cietušajiem

arodbiedrības: Itālijas Vispārējā darba konfederācija (*Confederazione Generale Italiana del Lavoro; CGIL*) — Itālijas Darbinieku arodbiedrību konfederācija (*Confederazione Italiana Sindacati Lavoratori; CISL*) ?€' Itālijas Arodbiedrība (*Unione Italiana del Lavoro; UIL*)

Asociācija *Libera* [pret mafiju vērsta organizācija] — 0832 683429?€683430

Romas patversme no vardarbības cietušām sievietēm — 06 6840 172006

Patērētāju organizācijas

Vecāka gadagājuma cilvēku tiesību asociāciju valsts tīkls (*Associazioni per i Diritti degli Anziani; ADA*) — 06 48907327

Tīkls *Dafne* (atbalsts no vardarbības cietušajiem) — 011 5683686

Cilvēku tirdzniecības novēršanas palīdzības līnija — 800 290 290

Vardarbības novēršanas palīdzības līnija — 1522

Diskriminācijas novēršanas palīdzības līnija — 800 90 10 10

Palīdzības līnija no dzimumorgānu izkropļošanas cietušajiem — 800 300 558

Palīdzības līnija no terorisma un organizētas noziedzības cietušajiem — 06.46548373 — 06.46548374 — 06.46548375

Palīdzības līnija ar mafiju saistītos noziegumos cietušajiem — 800 191 000

Palīdzības līnija no izspiešanas un augļošanas cietušajiem — 800 999 000

Palīdzības līnija visās valodās ziņošanai par diskriminācijas un rasisma gadījumiem — 800 90 10 10

Ārkārtas palīdzības līnija nepilngadīgajiem — 114

Vai atbalsts cietušajiem ir bez maksas?

Atbalsts cietušajiem ir bez maksas.

Kādus atbalsta veidus es varu saņemt no valsts dienestiem vai iestādēm?

Noziegumi, kuros izmantota vardarbība, var atstāt traumējošu iespaidu uz cietušo, tādēļ šādā situācijā varat lūgt palīdzību attiecīgajiem vietējās sanitārās iestādes (*Azienda Sanitaria Locale; ASL*) nodrošinātajiem valsts dienestiem, piemēram, ģimenes konsultāciju centriem (*consultorio familiare*), kā arī vietējai pašvaldībai (sociālajam dienestam). Ja cietušo vidū ir nepilngadīgie, jāinformē nepilngadīgo tiesa, lai tā izvērtētu situāciju un aizsardzības pasākumus.

Policijas iestādēm (militārajai policijai (*Carabinieri*), valsts policijai, pašvaldības policijai utt.) ir pienākums pēc jūsu pieprasījuma nodrošināt saziņu ar šādām organizācijām: Dažām patversmēm ir “drošās mājas”, kurās jūs smagos gadījumos var izmitināt, lai novērstu turpmāku vardarbību pret jums. Lai saņemtu informāciju un/vai sazinātos ar patversmēm jūsu reģionā, varat arī zvanīt uz bezmaksas tālruņa numuru 1522, kuru nodrošina Itālijas premjerministra birojs.

Ja jums ir personīgas grūtības, varat arī lūgt palīdzību atbalsta administratoram (*Amministratore di Sostegno*) — personai, kura strādā civiltiesas aizbildnības nodaļas vadībā un ir atbildīga par bezmaksas palīdzības sniegšanu personām, kas nonākušas grūtībās, tostarp pagaidu grūtībās, lai apmierinātu to vajadzības. Jūs varat iesniegt pieprasījumu tieši civiltiesā vai izskaidrot jūsu grūtības vietējās pašvaldības sociālajam dienestam, lai tas varētu informēt prokuratūras civillietu nodaļu, kura var uzdot veikt darbības jūsu labā.

Kādu veidu atbalstu es varu saņemt no nevalstiskajām organizācijām?

Nevalstiskās organizācijas sniedz dažādu veidu atbalstu, tostarp psiholoģisko atbalstu, pagaidu izmitināšanu patversmēs u. c. telpās, juridisko atbalstu un palīdzību, materiālo atbalstu, nepieciešamo lietu nodrošināšanu utt.

Lapa atjaunināta: 13/10/2020

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datus, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.